

Marraskuu 2017

Kehyksen kannanotto Afrikka-EU -huippukokoukseen 29.-30.11.

Afrikan unionin ja Euroopan unionin johtajat kokoontuvat Abidjaniin, Norsunluurannikolle 29.-30.11. päättämään unioneiden välisen yhteistyön jatkosta. Afrikan ja EU:n väliset suhteet pohjautuvat vuonna 2007 allekirjoitettuun yhteiseen Afrikka-EU -yhteisstrategiaan (*Joint Africa-EU Strategy*).

Euroopan komissio on ehdottanut yhteistyölle jatkossa kolmea tavoitetta:

1. keskinäisen sitoutumisen vahvistaminen ja yhteistyön lisääminen kansainvälisissä yhteyksissä yhteisten arvojen ja jaettujen etujen pohjalta, myös kahdenvälisissä suhteissa
2. turvallisuus maalla ja merellä ja rajat ylittävien uhkien torjunta turvallisuuteen tehtävänä investointina molemmissa maanosissa
3. kestävä ja osallistava talouskehitys Afrikassa maanosan tarvitsemien työpaikkojen luomiseksi ja Euroopalle sen myötä tarjoutuvien mahdollisuuksien hyödyntämiseksi.

Komission tiedonannon mukaan Afrikan ja EU:n väliset suhteet olisi nostettava korkeammalle strategiselle tasolle syventämällä yhteistyötä globaalihallintaa koskevissa kysymyksissä, lisäämällä säännöllistä poliittista dialogia sekä lisäämällä ihmisten välistä vuorovaikusta vahvistamalla erityisesti paikallishallinnon, yritysten ja kansalaisjärjestöjen osallistumista.

Komission ehdotuksessa tavoitteisiin päästään toimenpiteille, jotka on jaettu kahden teeman ympärille: i) selviytymiskykyisempien valtioiden ja yhteiskuntien rakentaminen ja ii) uusien ja parempien työpaikkojen luominen nuorille.

Kehys ry haluaa kiinnittää Suomen huomion Afrikka-EU -suhteissa erityisesti seuraaviin teemoihin: muuttoliike, investoinnit ja nuoret.

1. Muuttoliike

Muuttoliikkeen kriisiytyminen ja sen hallitseminen on ylikorostunut EU:n retoriikassa ja sen kehityspoliittisissa avauksissa viime vuosina. Tästä esimerkkinä Euroopan ulkoinen investointiohjelma ja Euroopan kestävän kehityksen rahasto käynnistettiin retorisesti vastauksena muuttoliiketilanteeseen, ei huoleen EU:n kumppanimaiden kestävästä kehityksestä.

Agenda 2030 tunnustaa ihmisten liikkumisen myönteisen vaikutuksen kestäväälle kehitykselle. Euroopassa ihmisten liikkumiseen ja maahanmuuttoon suhtaudutaan tällä hetkellä kuitenkin pääosin kielteisesti ja unionin viimeaikaiset toimet muuttoliiketilanteen ratkaisemiseksi ovat sotineet sen omaa arvopohjaa vastaan. Tämä on entisestään ruokkinut pelon ilmapiiriä Euroopassa. Ihmisten liikkumisen positiiviset yhteiskunnalliset vaikutukset ovat häviämässä poliittisesta keskustelusta. EU:n tulee siksi painottaa muuttoliikkeen kehitysulottuvuutta ja turvata ihmisoikeuksien toteutuminen eikä ulkoistaa rajavalvontaansa valtioille, jotka rikkovat ihmisoikeuksia.

Muuttoliikkeen osalta Afrikka-EU -suhteiden tulee korostaa ensisijaisesti turvallisten reittien luomista ihmisten liikkumiseen sekä kansainvälisen suojelun hakemiseen.

2. Investoinnit

EU:n uusien, investointeja tukevien kehityspoliittisten instrumenttien – kuten Euroopan ulkoisen investointiohjelman ja Euroopan kestävän kehityksen rahaston – keskittyminen muuttoliikkeen juurisyihin ohjaa kehitysrahoitusta vääristä lähtökohdista.

Investointien tukemisessa tulee hakea tasapainoa yhtäällä sijoitusten ihmisoikeus- ja ympäristövaikutusten kestävyuden varmistamiseksi ja toisaalta sijoitusten kohdentumisessa vähiten kehittyneimmille maille ja alueille sekä hauraisiin konteksteihin. Toistaiseksi on hyvin vähän näyttöä siitä, että yksityisen sektorin kehitysyhteistyöinstrumentit toisivat investointeja näille alueille.

Kehitysyhteistyönvaroin tuettavien investointien tulee lisätä kehitysvaikutuksia. Euroopan kestävän kehityksen rahastossa on huolehdittava siitä, että investoinnit todella luovat työpaikkoja ja vähentävät köyhyyttä. BKT:n kasvu monessa kehitysmaassa – ja Euroopassa – on viime aikoina johtanut köyhyyden lisääntymiseen, ei vähenemiseen. Sen takia on ensiarvoisen tärkeää huolehtia siitä, että pelkän investointien määrän lisäksi kiinnitetään erityisesti huomiota niiden laatuun ja kestävän kehityksen eri ulottuvuuksiin.

Ulkoisen investointisuunnitelman tulisi myös oppia aiemmista aloitteista. Kehitysmaiden paikallista yksityissektoria voidaan usein parhaiten tukea liike-elämän toimintaedellytyksiä parantamalla julkisen sektorin kautta, esimerkiksi koulutus-, terveys- tai maataloussektorilla. Yksityissektorin kautta kanavoitu kehitysyhteistyö tukee usein pääasiallisesti OECD-maiden omia yrityksiä.

3. Nuoret

EU on nostanut nuoriin investoinnin EU-Afrikka-kumppanuuden keskiöön, mikä on itsessään kannatettavaa. Nuoriin investointia ei kuitenkaan tulisi pitää ainoastaan yksityissektorin tavoitteena, vaan tähän tulisi sisällyttää köyhyyden vähentäminen lasten ja nuorten keskuudessa investoimalla työpaikkojen lisäksi terveydenhuollon, ravitsemuksen ja peruskoulutuksen saatavuuteen. Ainoastaan investointi ammatilliseen koulutukseen ja yksityisen sektorin luomat työpaikat eivät vähennä nuorisotyöttömyyttä.

Nuorten voimaannuttaminen ja osallistaminen päätöksentekoon tulee aloittaa myös jo varhain. Nuorten ottaminen mukaan kokouksiin edustajiksi ei riitä, vaan heidän tulee aidosti päästä osallistumaan erityisesti nuoria koskevaa päätöksentekoon. Osana kansalaisyhteiskuntaa tulee tukea erityisesti nuorten kansalaisjärjestöjä. Nuori väestö voi olla valtava positiivinen muutosvoima, jos nuoret osallistuvat päätöksentekoon paikallisella, kansallisella ja alueellisella tasolla.

Nuoret tulee ottaa huomioon läpileikkaavana tekijänä kaikessa päätöksenteossa, esimerkiksi rauhan ja vakauden rakentamiseen ja ylläpitämiseen, seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien edistämiseen sekä diasporaan liittyvässä päätöksenteossa.